

Zákon o státním zastupitelství. Komentář – 2. vydání

Autoři komentáře: JUDr. Jan Lata, Ph.D., Mgr. Jiří Pavlík, JUDr. Jana Zezulová, Ph.D.

Autor recenze: JUDr. Jakub Sivák, Ph.D.

Do rukou se mi, coby recenzentovi dostává čerstvé (druhé) vydání aktualizovaného komentáře k zákonu o státním zastupitelství¹ z pera JUDr. Jana Lata, Ph.D., Mgr. Jiřího Pavlíka a JUDr. Jany Zezulové, Ph.D., které koncem roku 2024 vydalo nakladatelství Wolters Kluwer ČR.

Kniha je edičně řazena mezi „*Komentáře Wolters Kluwer*“, kdy ediční řada je zvolena zcela přiléhavě, neboť jde o standardní komentované znění zákona, kdy každé konkrétní ustanovení komentovaného zákona je doplněno o výklad jednoho z autorů. Tento výklad je následně doplněn zpravidla o související přehled judikatury, která je občasně dělena na judikaturu vnitrostátní a případně judikaturu mezinárodních soudů (viz například str. 30, kde je zvláštní sekce judikatury Evropského soudu pro lidská práva). V řadě případů je pak judikatura dále doplněna o citaci z výkladových stanovisek Nejvyššího státního zastupitelství (viz například str. 334) popřípadě o citaci z „*jiných materiálů státního zastupitelství*“ (viz například str. 94). Za přehledem souvisejících citací (judikatury apod.) pak zpravidla následuje přehled souvisejících ustanovení téhož zákona, přehled souvisejících (jiných) právních předpisů včetně konkrétních ustanovení a přehled použité literatury. Autory zvolená struktura textu činí předmětnou publikaci velmi přehlednou, neboť čtenář se v knize snadno orientuje a snadno nalezne odpověď na otázku, kterou se zrovna zabývá. Vyjdeme-li z předpokladu, že komentářová literatura je velmi výjimečně čtena od začátku do konce a spíše po ní čtenář sáhne při řešení konkrétního praktického problému či při zpracování jiného odborného textu, je zvolená koncepce recenzované publikace pro tento účel zcela ideální. Ve spojení s obsahem, věcným rejstříkem a samotnou logikou komentovaného zákona tak čtenář snadno nalezne výklad k problematice, kterou se zrovna zabývá.

Publikace má celkem 584 stran z nichž necelých 450 je věnováno zákonu o státním zastupitelství a zbytek přílohám, kterým se recenzent věnuje dále v textu. Oněch 450 stran činí komentované znění zákona obsáhlým, leč nikoliv příliš obsáhlým. Sluší se vyzdvihnout, že autoři pak velmi citlivě volí ta ustanovení, kterým má být věnováno více pozornosti (například § 16a zákona o státním zastupitelství) a naopak, kde zcela postačí stručné okomentování zákonné úpravy (například § 34f zákona o státním zastupitelství). Autoři tak velmi citlivě třídí informace na podstatné a méně podstatné, což je v odborné literatuře jedna z nejsložitějších disciplín, neboť nedostatek poskytnutých a zpracovaných informací může být na škodu stejně jako záplava textu obsahujícího velké množství slovního a informačního balastu. Nastíněného roztřizení informací se pak autoři zhostili velmi úspěšně, když recenzovaná publikace dostatečně zpracovává každé konkrétní ustanovení zákona o státním zastupitelství, avšak neobsahuje zmíněný informační či slovní balast.

Co se týče zdrojů, které byly ke zpracování recenzované publikace využity, pak autoři pracují s již osvědčenou literaturou publikovanou na dané téma viz například (i.) BRADÁČOVÁ, L. a kol. *Zákon o státním zastupitelství: komentář*. Beckova edice komentované zákony. Praha: C. H. Beck, 2023. ISBN 978-80-7400-936-5, (ii.) KOCOUREK, J., ZÁRUBA, J. *Zákon o soudech a soudcích: Zákon o státním zastupitelství: komentář*. 2., dopl. a přeprac. vyd. Beckovy texty zákonů s komentářem. V Praze: C. H. Beck, 2004. ISBN 80-7179-761-8. nebo (iii.) KOUDELKA, Z., RŮŽIČKA, M., VONDRUŠKA, F. *Zákon*

---

¹ Zákon č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o státním zastupitelství“).

o státním zastupitelství s komentářem a judikaturou. Komentátor. Praha: Leges, 2010. ISBN 978-80-87212-25-7.

Autoři ale dále pracují i s řadou vlastních dříve publikovaných statí a knih viz například: (i.) LATA, J. PAVLÍK, J. *Přehled judikatury ve věcech státního zastupitelství a státních zástupců*. Judikatura. Praha: Wolters Kluwer, 2015. ISBN 978-80-7478-779-9., (ii.) PAVLÍK, J. Právní úprava kárné odpovědnosti státních zástupců a její možný vývoj. *Union*. 2014., nebo (iii.) LATA, J. Vývoj kárného řízení ve věcech státních zástupců. *Státní zastupitelství*. 2015 č. 4. To samo o sobě svědčí o tom, že se autoři tématem státního zastupitelství a tématy souvisejícími zabývají dlouhodobě a je tak možné sledovat jejich publikační vývoj i právě ve vztahu k tématu recenzované publikace.

Jakkoliv je pak právní úprava českého státního zastupitelství záležitostí vnitrostátní, a tudíž tedy i prameny ze kterých lze čerpat při akademickém zpracování tohoto tématu jsou především domácí, je nutné ocenit, že autoři tam, kde to bylo účelné čerpali i ze zahraniční literatury viz například HERRNFELD, H.-H., BRODOWSKI, D., BURCHARD, Ch. *European public prosecutor's office: Regulation (EU) 2017/1939 implementing enhanced cooperation on the establishment of the European Public Prosecutor's Office ('the EPPO')*. Baden-Baden: Nomos, 2021. ISBN 978-3-8487-4884-6.

V neposlední řadě pak autoři pracují s masivním množstvím judikatury, což činí recenzovanou publikaci nejen akademicky zajímavou, ale rovněž i velmi praktickou.

Co se týče obsahového zpracování, pak recenzovaná publikace nabízí výklad ke všem ustanovením zákona o státním zastupitelství ve světle všech novelizací zmíněného zákona až do redakční uzávěrky ke dni 30. 9. 2024. Recenzovaná publikace tak samozřejmě zpracovává i zásadní novelizaci zákona o státním zastupitelství provedenou zákonem č. 83/2024 Sb., kterým se mění zákon č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 201/1997 Sb., o platu a některých dalších náležitostech státních zástupců, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 7/2002 Sb., o řízení ve věcech soudců, státních zástupců a soudních exekutorů, ve znění pozdějších předpisů.

Vedle přehledného zpracování výkladu k jednotlivým ustanovením zákona o státním zastupitelství se recenzovaná publikace dále věnuje i dalším úzce souvisejícím tématům jako je účinné vyšetřování nebo veřejný zájem. Ocenit je pak nutné i výklad související s trestní a netrestní působností státního zastupitelství, kdy recenzovaná kniha přehledně poskytuje popis celé široké škály působnosti státního zastupitelství, kde zejména ve vztahu k netrestní (či zúženě civilní) působnosti státního zastupitelství lze tento počín velmi ocenit, neboť zdrojů, které by netrestní působnost státního zastupitelství přiblížilo studentům práv a dalším úzce nespécializovaným právníkům, je poměrně málo.

Vedle komentovaného znění zákona o státním zastupitelství recenzovaná publikace dále obsahuje jako přílohu A etický kodex státního zástupce s komentářem Jiřího Pavlíka. Na tomto komentáři je nutné opětovně vypíchnout značný rozsah judikatury, a to včetně kárné judikatury, která komentář vhodně doplňuje a činí jej vysoce praktickým. Ocenit je potom nutné relativní stručnost zvolených citací vybrané judikatury, která komentované znění etického kodexu státního zástupce činí maximálně přehledným a praktickým.

Přílohu B recenzované publikace tvoří pravidla kariérního postupu státních zástupců, pravidla postupu při vyhlašování výběrového řízení na funkci státního zástupce nebo vedoucího státního zástupce, pravidla postupu při výběrových řízeních na funkci státního zástupce nebo vedoucího státního zástupce a pravidla jednání výběrové komise, která autoři k recenzované publikaci přikládají pro doplnění všech souvislostí. Velmi obdobně je pojata i příloha C, coby pravidla pro výběr kandidátů na funkci evropského žalobce Úřadu evropského veřejného žalobce.

Příloha D je věnována poradnímu výboru evropských prokurátorů, kdy předmětná příloha je uvozena nejprve výkladem Jany Zezulové, na což navazuje pracovní překlad doporučení Rady Evropy o úloze veřejné žaloby v systému trestní justice a dále pracovní překlad tzv. Římské charty, a nakonec pracovní překlad Stanoviska č. 18 Poradního výboru evropských prokurátorů.

Zmíněné přílohy pak celou publikaci vhodně doplňují, kdy za zásadní považuji zejména přílohu A a přílohu D, které jsou pro praktické využití i s ohledem na připojené komentáře nejzajímavější. Příloha A pak bude jistě účinným nástrojem pro přípravu kárné žaloby či naopak obhajoby v kárném řízení a rovněž vhodným studijním materiálem pro právní čekatele, ale i státní zástupce. Příloha D potom nabízí pohled na české pojetí státního zastupitelství evropským prizmatem a je cenným dokumentem pro další diskuse o tom, jakým způsobem má být státní zastupitelství v ústavním pořádku a legislativě zakotveno.

Celkově bych recenzovanou publikaci označil za zdařilé a kvalitní dílo, které najde své široké uplatnění mezi státními zástupci, studenty práv, ale i dalšími právníky či neprávníky, kteří ve vztahu ke státnímu zastupitelství, ať už dobrovolně či nedobrovolně (jak sami autoři trefně zmiňují v předmluvě k prvnímu vydání recenzované publikace) činí či by měli činit jakékoliv úkony. Recenzovaná publikace je ovšem dle mého soudu i hodnotným příspěvkem do další akademické a legislativní diskuse o tom, jak má být veřejná žaloba, státní zastupitelství (či prokuratura) v České republice upravena a jaké má mít postavení. Novelizaci zákona o státním zastupitelství provedenou zákonem č. 83/2024 Sb. nelze vnímat izolovaně od dřívějších snah o zcela novou zákonnou ba dokonce ústavní úpravu soustavy státního zastupitelství a současně nelze očekávat, že diskuse o novém zákoně o státním zastupitelství či o revizi čl. 80 Ústavy (ba dokonce přidání nové hlavy Ústavy) zcela utichnou. Recenzovaná publikace pak může být jednou z cenných opor pro vedení těchto debat.

Jakkoliv jsem, coby recenzent s recenzovanou publikací spokojen a považuji ji za dílo zdařilé, což bylo již řečeno opakovaně výše, dovolím si na závěr dvě možné výhrady, které však nepředstavují žádné natož zásadní výtky, nýbrž jde spíše podněty k dalšímu působení recenzovaného autorského kolektivu. (i.) Pokud publikace již nyní obsahuje i řadu příloh, které jsou z části rovněž autory komentovány, mohli by autoři zvážit, zda v některém dalším vydání k publikaci nepřipojit rovněž alespoň stručný komentář k vyhlášce č. 23/1994 Sb., o jednacím řádu státního zastupitelství, zřízení poboček některých státních zastupitelství a podrobnostech o úkonech prováděných právními čekateli, ve znění pozdějších předpisů, což by z takové publikace činilo zcela ucelené zpracování komentáře ke všem zásadním pramenům upravujícím fungování soustavy státního zastupitelství a dále, (ii.) zda homogenní autorský kolektiv jehož všichni členové jsou státními zástupci Nejvyššího státního zastupitelství České republiky nerozšířit o alespoň jeden autorský prvek, který nebude součástí soustavy státního zastupitelství či alespoň nebude z téhož úřadu. Případná a názorová pluralita a rozdílná zkušenost by pak mohla vést k ještě širšímu akademickému, ale i praktickému využití recenzované publikace.

Samým závěrem si dovolím recenzované publikaci popřát mnoho úspěchů a mnoho čtenářů, leč věřím, že vzhledem ke kvalitě recenzované publikace bude recenzovaná kniha náležitě doceněna a hojně citována.

V Praze dne 3. ledna 2025

JUDr. Jakub Sivák, Ph.D.